

Українська [Русский](#) [English](#)

Таємниця свободи не в Божій мовчазній всемогутності, а в людському крику незгоди.

Павло Загребельний, український письменник, Герой України

- ГОЛОВНА
- НОВИНИ
- ГАЗЕТА
- ФОТО
- ВІДЕО
- МАГАЗИН
- АРХІВ
- УКРАЇНА INCOGNITA
- ФОНД "ДНЯ"
- ПЕРЕДПЛАТА

ГОРЯЧІ ТЕМИ [Коронавірус](#) | [Інтервенція Росії](#) | [Протести та вибори в Білорусі](#)

Повідомте про новину

Людина без компромісів

18 серпня минає 180 років від дня народження автора духовного гімну «Молитва за Україну» Олександра Кониського

17 серпня, 2016 - 17:52

Поширити 0

Твіт

«Можна любить Україну так, як її любив Кониський, але більш, як він, — любити не можна», — ці слова сказані про відомого українського письменника, педагога й громадського діяча другої половини XIX століття Олександра Кониського, 180 років від дня народження якого минає 18 серпня 2016 року.

Увесь свій вік він боронив інтереси українства, не йдучи на жодні компроміси в національній справі, «будив сонних і письмом і словом», горів любов'ю до України і цим вогнем запалював серця своїх численних духовних вихованців. За цим вогнем любові стояли реальні справи, а далекоглядність Кониського, його талант бачити перспективу, і віра в те, що Україна своє осягне, вражають і сьогодні. Навіть свій найвеличніший твір — духовний гімн під назвою «Молитва за Україну», що вже понад століття від створення (1885 р.) звучить в українських храмах,

написав для дитячого хору. Він щиро вірив, що зі словами його молитви: «Боже Великий, єдиний, Русь-Україну храни...» зростатимуть майбутні українці майбутньої незалежної держави. Ці слова завжди були й залишаються злободенними.

Олександр Кониський народився на дідівському хуторі Переходівка, що на Чернігівщині. Рано лишившись без батька, перші уроки грамоти отримав від матері й діда. Пізніше його відвезли до «Сирітського дому» в Чернігові, з якого ходив до місцевої гімназії. Там, в 11 років, почав писати вірші рідною мовою, за що його, першого учня, виключили з гімназії. Не вдалося закінчити й Ніжинський ліцей: бідність та недуга очей змусили полишити навчання. Проте це не завадило Кониському виявити свій природний талант в літературі й громадських справах. На життя ж заробляв адвокатською практикою, здавши екстерном університетські іспити на правника.

Друга половина XIX століття увійшла в історію українського руху насамперед активно культурно-просвітньою діяльністю Громад, одним із лідерів яких був Олександр Кониський. 1859 р., перебуваючи на судовій службі в Полтаві, він влився в гурт першої в Україні Громади, став фундатором українських недільних шкіл і громадських бібліотек,

БЛОГИ

Юрій Райхель

Білорусь, Хабаровськ, Навальний, Донбас

Віктор Небоженко

День Незалежності в 2020 році

Сергій Грабовський

Використати вікно можливостей!

Борис Соколов

Ще одна пастка в «нормандському форматі»

Сергій Грабовський

Соціологія знову попереджає про політичні небезпеки

ліберальної міської газети «Киевский телеграф». 1878 р. О. Кониського обирають гласним Київської міської думи, трибуну якої використовував для боротьби за культурно-освітні права українства: виступав за створення українських шкіл у місті, одну з яких пропонував назвати школою Шевченка, писав петиції до царя на захист рідної мови. Маючи безкомпромісну й нелегку вдачу, з часом розійшовся зі старогромадівцями, зосередивши свою енергію на співпраці з молоддю. Ініціював створення Громади при Київській духовній семінарії. Вірив, що висвячені семінаристи понесуть до людей не лише Боже, а й рідне слово. Він же став промотором першого на території Російської імперії українського видавничого товариства «Вік» (1895 р.), яке розбудовував зі своїми духовними учнями: Василем Доманицьким, Олександром Лотоцьким, Сергієм Єфремовим, Федором Матушевським, Володимиром Дурдуківським та іншими. Київська оселя Олександра Яковича на Бібіковському бульварі № 38 (на місці цього будинку на сучасному бульварі Шевченка нині розміщена споруда залізничних кас) стала справжнім «українським клубом». Не було жодного свідомого українця, який мешкав чи навчався в Києві або приїздив до міста, хто б не завітав до Кониського і в добрі, й у лихі години його життя. Так, у своїх записниках Олександр Якович занотував, що за місяць тяжкої недуги, що спіткала 1897 р., його відвідали 375 осіб.

Кожен, хто бував у господі О. Кониського, згадував його унікальну книгозбірню. Завсідник цього «клубу» М. Грушевський зазначав: «Великим атракціоном була його бібліотека, зложена головно з українських видань — російських і закордонних: у нього було майже все, чого не можна було знайти ніде більше — але на шафах, де вона містилась, — причіплені були папірці з написами, що книжки можна читати, скільки хоч на місці, але до дому вони не позичалися нікому». Цей же напис — «книг з дому не даю» — запам'ятався і С. Єфремову. Свою унікальну бібліотеку Олександр Кониський зберігав для потомків.

Сутність усіх великих справ, до яких був причетний Олександр Кониський, його світоглядне кредо щодо верховного права та вищих обов'язків громадян — високої духовності й моральності — залишаються актуальними, співзвучними духові часу і на початку XXI ст. У своїх щоденникових нотатках під назвою «Думки й помітки». 29 грудня 1883 р. це кредо він визначив так: «Всю вину трохи не щоденних крадіжок в банях інші звертають у нас на політичний наш устрій і кажуть: «Вигоїти сей недуг може лишень Конституція». Навер'яд чи так воно! Корінь лиха, неморальности лежить в природі тих людей: лихі добутки його можна зменшити лишень добрим моральним вихованням, а сего то у нас і Біг-ма, і ніяка конституція не дасть його».

Прагнучи об'єднати всі українські сили, О. Кониський ініціював створення Загальноукраїнської організації (1897 р.), від якої беруть початок багато політичних партій початку ХХ ст. Яскраві спогади українського письменника Мусія Кононенка про цю ініціативу дають змогу зазирнути в «лабораторію» тогочасного українського руху: «Одного вечора сиділи ми у Кониського, дискутували на різні теми, а потім перейшли на підрахунок відомих нам українців, які свідомо ставилися до національних прав нашого народу і дбали про це так або інакше. Нас було тоді четверо: Кониський, Антонович, Симиренко (заводчик) та я. Перші троє, як люди далеко старші від мене, пригадували прізвища свідомих українців та де хто з них живе, а я олівцем записував почуте на аркуші паперу. Перебрали всю Україну та Московщину і нарахували всього 74 душі, які розсіялися по цілому світу і втратили між собою зв'язок... Логічним шляхом дійшли ми в розмові до думки розшукати оцих розсіяних людей, побачитись із ними і довідатись, чи живуть вони своїм українським життям, чи занехаяли його. Довгенько говорили про це і, нарешті, вирішили порозшукувати тих людей, та ще й постаратися скликати їх на з'їзд до Києва... Коли ми повернулися додому, то список свідомих людей збільшився на 20 осіб». Але цей гурт патріотів чисельністю менше за сотню працював за добру тисячу діячів, тому й зміг так багато зробити заради національної ідеї та незалежної України.

Олександра Кониського справедливо називають одним із найактивніших і найпопулярніших речників ідеї Української академії наук. Він був не лише одним із фундаторів Товариства імені Шевченка у Львові (1873 р.) та ініціатором перетворення його на Наукове товариство імені Шевченка (1892 р.), а й стратегом цієї першої національної наукової інституції, послідовно обстоюючи думку про створення на базі НТШ Української академії наук. Для нього НТШ було «завжди незвичайно миле, як доброму батьковому серцю найлюбший син». Саме тому у своїй духовниці записав Товариство головним спадкоємцем, заповідаючи на його розбудову не лише власні капітали в сумі близько 20 тис. крб., а й свій найдорожчий скарб — славнозвісну книгозбірню.

Провідник ідеї національної єдності українців Галичини й Наддніпрянщини, патріот

Погода 25.08.20, вечір

Погода у Києві

+22°

вологість: 73% тиск: 741 мм
вітер: 2.0 м/с, південно-східний

Погода на sinoptik.ua

українське слово опинилося поза законом, як, власне, і українська книжка та українство взагалі, активно переносить свою діяльність у Галичину, називаючи її «літературною Січчю». Поряд з Володимиром Антоновичем, Олександром Барвінським, Юліаном Романчуком та іншими діячами став ідейним натхненником, «моральним батьком» політики українсько-польського порозуміння. Результатом досягнутої угоди стала перша на українських теренах кафедра історії України, заснована у Львівському університеті. Саме завдяки О. Кониському 1894 р. професором на цій кафедрі було затверджено 28-річного випускника Київського університету, його похресника в громадських справах, його «Хлопця» Михайла Грушевського. В одному з листів до приятеля із Кубані він з гордістю писав: «І кафедра, і професор — цілком наші діти!»

Олександр Кониський справедливо вважається засновником шевченкознавства. Складно заперечити і той факт, що статус національного генія Тарас Шевченко здобув не в останню чергу й заходами Кониського. Реорганізуючи Товариство імені Шевченка на наукове, першочерговим завданням вважав написання життєпису патрона Товариства. Виконувати власну настанову випало йому самому. Він став автором найповнішої на кінець XIX ст. біографії Т. Шевченка, яку І. Франко назвав найкращим пам'ятником і Шевченкові, і самому авторові. Започаткувавши цим самим шевченкознавство, свідомий був того, що творена «і мозком, і серцем» його хроніка «далека ще від такої бажаної життєписі» українця, якого він побожно шанував. Мріяв видати щоденник та листи Кобзаря, зібравши найповнішу наприкінці XIX ст. збірку кореспонденцій поета. Розшукував невидані автографи його творів, видрукував і «Пробу улаштування хронології до творів Тараса Шевченка» з посвятою своєму духовному учневі М. Грушевському. Незавершені проекти продовжили його вихованці та сподвижники. О. Кониський — автор численних оповідань і публіцистичних праць, які за умов царської цензури підписував псевдонімами чи криптонімами, яких мав понад сотню, а серед них улюбленим був — «Верниволя».

Сутність усіх великих справ, до яких був причетний Олександр Кониський, його світоглядне кредо щодо верховного права та вищих обов'язків громадян — високої духовності й моральності — залишаються актуальними, співзвучними духові часу і на початку XXI ст. У своїх щоденникових нотатках під назвою «Думки й помітки» 29 грудня 1883 р. це кредо він визначив так: «Всю вину трохи не щоденних крадіжок в банях інші звертають у нас на політичний наш устрій і кажуть: «Вигоїти сей недуг може лишень Конституція». Навряд чи так воно! Корінь лиха, неморальності лежить в природі тих людей: ліхі добутки його можна зменшити лишень добрим моральним вихованням, а сего то у нас і Біг-ма, і ніяка конституція не дасть його».

На могилі Олександра Кониського на Байковому кладовищі стоїть стилізований козацький хрест, до якого приходять помолитися за Україну і пом'янути її славного сина.

Світлана ПАНЬКОВА, директор історико-меморіального музею Михайла Грушевського

Газета: №147, (2016)

Рубрика: Суспільство

Поширити 0

Твіт

ГОЛОВНІ НОВИНИ

Окупанти здійснили провокативний постріл поблизу Хутора Вільний

Зустріч радників лідерів "Нормандської четвірки" переноситься

У Вашингтоні сформували ланцюг єдності в підтримку Білорусі

Коментарі

Увійти

Тут немає коментарів [Будь першим!](#)

Написати нового коментаря

Вводьте текст прямо тут!

Коментувати як Гість, або увійти:

Ім'я

Електронна пошта

Адреса сайту (не обов'язково)

Показано поряд з вашими коментарями.

Не відображати публічно.

Якщо у вас є сайт, то залишіть тут посилання.

Підписатись на

Написати коментар